

Ankers in een veranderende wereld

Sabine van Osta

Sabine van Osta is voorzitter van de Belgische afdeling van de Theosophical Society Adyar (TS). In deze lezing tijdens de Internationale Conventie in Adyar in december 2014, verwijst Sabine impliciet naar *De Gulden Treden* van H.P. Blavatsky: *an open mind, an eager intellect* en vooral *a pure heart*.

Een veranderende wereld

We kijken om ons heen in de wereld van vandaag en trachten waar te nemen en te voelen op zoveel mogelijk bestaansgebieden als ons gegeven is, te zien en te voelen, dus met inbegrip van de etherische wereld en de emotionele en mentale werelden. Die zijn namelijk allemaal constant aanwezig, in een voortdurende interactie met elkaar, een gigantische smeltkroes van oorzaken en hun gevolgen. In deze gigantische kolk van trillingen lijkt het brandpunt van onze aandacht te verschuiven van het fysieke bestaansgebied naar het emotionele en mentale gebied. Waarom kunnen we dit stellen? Een theosofisch georiënteerd publiek is wellicht niet geneigd om statistieken te raadplegen, want uiteindelijk 'Wat zeggen cijfers?'. Inderdaad zijn cijfers alleen ook niet het evangelie, maar omdat statistieken op zich wel een bepaalde informatieve functie vervullen, laten we ze daartoe de kans bieden.

Er zijn namelijk twee numerieke gegevens die ons tot de bovengenoemde bewering over de verschuiving van ons aandachtspunt van het fysieke naar het emotionele en mentale kunnen brengen. Een eerste gegeven werd door onze internationale president onder de aandacht gebracht in zijn artikel *Theosophy and the Crowding World* (theosofie in een dichtbevolkte wereld), gepubliceerd in *The Theosophist* van oktober 2013. In dat artikel konden we lezen dat sinds 2007 of 2008 de stedelijke bevolking groter is dan de plattelandsbevolking. Er leven dus nu meer mensen in steden dan op het platteland. Deze statistiek werd bekend gemaakt door de Verenigde Naties.

Naast de vele negatieve implicaties die vastzitten aan dit gegeven, onder andere ten aanzien van het ecosysteem van de aarde en bijvoorbeeld voor zowel de lokale als de wereldeconomie, zitten in deze situatie ook interessante mogelijkheden verborgen. Dit heeft Tim Boyd eveneens aangegeven in zijn artikel: ... *zij die hun bewustzijn voelen toenemen, voelen niet alleen de aard van de gedachtestromen aan, maar tevens de mogelijkheden om deze aard te wijzigen*. In dit laatste element is nu juist het interessante element gelegen, in het bijzonder in omgevingen waar de intensiteit van de gedachtestromen zo hoog is als in gebieden met een zeer hoge bevolkingsdichtheid.

Wij zijn echter niet de enigen die deze nieuwe mogelijkheden in de gaten hebben. Er is inmiddels een heel leger mensen actief - in posities met autoriteit van allerlei slag, instituten of, erger nog, in commerciële en zelfs criminele organisaties - die, zelfs zonder een al te zeer verhoogd bewustzijn, het potentieel van de gigantische oceaan aan informatie, emoties en gedachten die aanwezig zijn in de steden van vandaag, instinctief aanvoelen. Inmiddels werd door deze mensen een heuse wetenschap ontwikkeld die nauwgezet onze gedragspatronen onderzoekt en in kaart brengt, in het bijzonder die gedragspatronen die voor hen het meest interessant zijn, lees: die gedragingen waaruit munt kan worden geslagen. Meer nog, ons gedrag wordt bestudeerd zonder dat de meesten van ons er erg in hebben, ja zelfs met onze volle doch onwetende medewerking. De sleutelwoorden hier zijn internet, sociale media en alle vormen van elektronische interacties waardoor een groot gedeelte van ons dagelijks leven wordt gekanaliseerd.

Om een idee te geven: volgens Internet World Stats van eind 2014 wordt geschat dat drie van de zeven miljard mensen op de planeet op één of andere manier gebruik maakt van het internet. Internetgebruik ligt het hoogst in de westerse wereld (88% in de VS en 52% in Latijns Amerika). Het internetgebruik is het laagst in het Midden Oosten, Azië en Afrika. De toename in internetgebruik is het hoogst in Azië en het laagst in het Midden Oosten.

Sociale netwerken worden het meest gebruikt door mensen tussen de achttien en negenentwintig jaar, en het minst door mensen tussen vijftig en vierenzestig jaar oud, maar deze laatste gebruikersgroep schijnt wel de snelst groeiende te zijn. Zelfs de helft van de internetgebruikers die ouder zijn dan vijftien jaar maakt gebruik van sociale netwerksites. Geen wonder dat maar liefst 93% van de marktonderzoekers, die bestudeerders van menselijke gedragspatronen op het internet, sociale netwerken inzetten als één van de fundamentele hulpmiddelen in hun werk of hun bedrijfsactiviteit. Anders verwoord: als we de mensheid kunnen vergelijken met een citroen, dan wordt deze uitgeknepen op Facebook en Twitter. Dit tweede feit leek ons de moeite waard om te vermelden, vooral ter ondersteuning van de bewering dat het zwaartepunt van de aandacht aan het verschuiven is van het fysieke domein naar het emotionele en het mentale.

Ons denkvermogen, en meer nog het denkvermogen van jonge mensen, wordt voortdurend gevormd door deze rechtstreekse informatie-uitwisselingen die mogelijk zijn door allerhande nieuwe communicatiemiddelen en, zeker niet te vergeten, via alle vormen van online- en elektronische spelletjes. Waartoe leiden deze nieuwe, mentale ontwikkelingslijnen? Hoe worden de emotionele en mentale dragers van de komende generaties door deze directe vormen van interactie beïnvloed, in de wetenschap dat deze maar al te vaak omgekeerde ethiek, grof gedrag en taalgebruik, en geweld centraal plaatsen? Zelfs voor internet in het algemeen: wat is het gevolg van het ongebreideld ter beschikking stellen van alle informatie, zelfs zonder de ontvangers van die informatie degelijk voor te bereiden over hoe men met die informatie moet omgaan? Inderdaad, dit zijn vragen om ernstig over na te denken.

Een helder denkvermogen

Extremisme en fanatisme zijn slechts mogelijk in een maatschappij die, zowel intern als extern, van een vrije en evenwichtige stroom van informatie is afgesneden. Haat en strijd ontstaan vaak wanneer de rol van emoties in onze levens verkeerd wordt begrepen. Verwarring en allerlei vormen van afgescheidenheid kunnen alleen blijven bestaan wanneer zij die helderheid kunnen brengen blijven zwijgen, onvoldoende van zich laten horen of er niet in slagen om door te dringen tot het grote publiek.

Helderheid van geest is van kapitaal belang, zoals weergegeven op zo'n eenvoudige doch briljante wijze in het volgende Chinese gezegde:

Helderheid in de ziel geeft schoonheid in de mens.

Schoonheid in de mens geeft harmonie/evenwicht in het huis.

Harmonie in het huis geeft orde in de natie.

Orde in de natie geeft vrede in de wereld.

Ondanks het hele verhaal rond internet en sociale netwerken, kan vrede in de wereld slechts een aanvang nemen met een heldere geest. Als we dan opnieuw rondkijken in de wereld van vandaag, dan is het schrijnend duidelijk dat er enerzijds een behoorlijk tekort is aan helderheid van geest, en dat er anderzijds een hele strijd aan de gang is voor diezelfde helderheid van geest. Wanneer men mensen kan doen vergeten dat zijzelf in de eerste plaats de aanstuurders zijn van hun eigen denkwereld en gedrag, wanneer men mensen zover krijgt dat zij zich zonder enige terughoudendheid openstellen aan het eerder genoemde gedragsonderzoek door marketeers, dan ontwikkelen de dingen zich duidelijk in een onevenwichtige richting. Pas als individuen hun mentale leven en gedrag opnieuw opeisen en internet en sociale netwerken zien voor wat zij werkelijk zijn – goede hulpmiddelen voor contacten, communicatie en opbouwende zelfcultuur mits ingezet met de nodige voorzichtigheid en omzichtigheid – pas dan kan het huidige machtsspel tot een einde komen.

Een helder inzicht in dit mechanisme is uiteindelijk een kwestie van onderscheidingsvermogen en wijsheid. De weg naar een dergelijk helder inzicht is de reden van bestaan van iedere wijsheidstraditie of -religie die op aarde heeft bestaan en nog steeds op onze planeet bestaat. Wij herinneren ons de sterke boodschap van Krishnamurti die ons leerde ons eigen innerlijk leven voor onszelf op te eisen, om tijdig de grens te trekken en 'Big Brother' te weerhouden om die zones in ons wezen binnen te dringen waar hij helemaal niets te zoeken heeft, zeker niet om voordeel te halen uit onze gedragspatronen, voor welke reden dan ook, politiek, commercieel, wetenschappelijk, medisch, enzovoort...

Zo kijken we dan met een heldere geest naar de werkelijke uitdagingen van de wereld van vandaag. Om er een paar te noemen: de enorme economische onevenwichtigheid in de wereld, ongeletterdheid, gebrek aan onderwijs wat vaak is gekoppeld aan kinderarbeid, gebrek aan elementaire medische zorg of veilig drinkwater, de constante angst en gevoelens van onveiligheid die voortdurend worden gevoed, enzovoort...

We zouden onszelf vragen kunnen stellen als: hoe kunnen we de nieuwe hulpmiddelen van deze tijd nuttiger inzetten in het succesvol tegemoet treden van deze uitdagingen? Hoe kunnen de nieuwe hulpmiddelen ons helpen om de gedachtestromen in nieuwe, opbouwende denkrichtingen om te buigen? Hoe groot het positieve potentieel ook moge zijn, wanneer we niet voortdurend doorgaan met het voorbereiden en bewerkstelligen van doorbraken op het vlak van leven volgens gezonde principes, dan zal een dergelijke doorbraak alsnog worden geënceneerd door dat spel van universele aard, karma genoemd, dat de menselijke gedragingen alsnog in bepaalde richtingen zal doen ombuigen.

Zoals Helena Blavatsky zei: Heb geen angst voor uw problemen. Wens niet in andere omstandigheden te vertoeven dan u op dit ogenblik doet. Want, indien u het beste hebt weten te maken van een ongunstige omstandigheid, dan wordt deze laatste een opstap tot een geweldige kans of mogelijkheid. Bovendien is het een occulte wet dat geen mens kan uitstijgen boven zijn individuele tekortkomingen zonder het geheel waarvan hij deel uitmaakt te verheffen, al was het maar een beetje. Op eenzelfde wijze kan niemand een zonde begaan, noch de gevolgen van deze zonde in zijn eentje ondergaan. In werkelijkheid bestaat iets als 'afgescheidenheid' niet en datgene wat het dichtst bij een zelfzuchtige staat in de buurt kan komen, toegestaan door de wetten van het leven zelf, is gelegen in de intentie of de beweegreden.

Dit zal inderdaad één van de grote lessen zijn die de wereldgemeenschap bezig is te leren, de jongere generaties als eersten in de rij. Niemand van ons staat immers alleen in dit avontuur, wij zijn allen verbonden in gebieden boven dat internet, op manieren die nog steeds bij velen onbekend zijn. Dit heeft alles te maken met de grondlaag van het menselijk wezen, die meteen ook één van de pijlers is waarop manifestatie zelf is gebaseerd.

Een zuiver hart

De uiteindelijke kern en aard van het menselijk wezen werd ons steeds voorgehouden door alle grote leraren van de mensheid en dezelfde idee wordt nog steeds herhaald, onder andere door één van de grote nog in leven zijnde leraren van onze tijd, Zijne Heiligheid de Dalai Lama, 'een professioneel lacher' zoals hij zichzelf noemt in zijn autobiografie getiteld *Mijn spirituele reis*. Dit is wat hij zei tijdens zijn toespraak waarmee hij de Nobelprijs voor de Vrede ontving in december 1989:

Ongeacht uit welk werelddeel we ook komen, wij zijn allen fundamenteel dezelfde menselijke wezens. Wij zijn allen op zoek naar geluk en willen lijden vermijden. We hebben allen essentieel dezelfde behoeften en gelijkaardige problemen. Als menselijke wezens willen we allen vrij zijn en over het recht beschikken om het lot van onszelf en van ons volk te bepalen. Dit is deel van de menselijke natuur.

Hij zegt iets verderop:

De problemen waarmee we ons vandaag geconfronteerd zien, werden gecreëerd door mensen, of het nu gaat om gewelddadige conflicten, vernietiging van het milieu, armoede of honger. Deze problemen kunnen oplost worden

dankzij menselijke inspanningen, door in te zien dat wij broeders en zusters zijn, en door het ontwikkelen van deze zin voor broederschap. We dienen een universele verantwoordelijkheid jegens elkaar te cultiveren en deze verantwoordelijkheid uit te breiden tot op het niveau van de planeet die we met elkaar moeten delen.

Inderdaad, er is slechts één planeet om ons te dienen in die ene opdracht die we eveneens allen in ons hart dragen: gelukkig zijn en dit geluk delen met hen die we lief hebben. Het is de zoektocht naar onze goddelijke kern, onze innerlijke natuur, terug naar gelukzaligheid. Het klinkt wellicht ongelofelijk, maar deze zoektocht vormt de grondlijn van al wat in de wereld gebeurt: alle hebzucht, het buitensporig verzamelen van geld en macht, het teren op pieken van passie en lust, ongeacht tot wat voor lijden dit soms aanleiding geeft. Stuk voor stuk zijn het bewegingen die ons uiteindelijk vervreemden van onze innerlijke natuur, eerder dan ons er dichterbij te brengen, vooral wanneer we deze doeleinden hoofdzakelijk voor onszelf nastreven of voor die kleine groep of gemeenschap waartoe we behoren.

De huidige toestand van onze planeet en haar bewoners is, tot op grote hoogte, het resultaat van onze eigen handelingen, gedachten en gevoelens. De enige manier om dingen in een andere richting te doen evolueren, bestaat eruit dat we daadwerkelijk en efficiënt onze verantwoordelijkheid nemen. Enkele sterke personen op het juiste moment en op de juiste plaats kunnen een dergelijk proces op gang brengen en houden, om zo de boodschap over te dragen aan volgende generaties. Uiteindelijk zal het aan ieder van ons zijn om ook ons steentje bij te dragen, naar ons beste vermogen. Hetzelfde internet dat al eerder werd aangehaald kan dus even goed een erg waardevol, helend en efficiënt instrument zijn en een bondgenoot om juist die veranderingen op gang te brengen die de planeet werkelijk nodig heeft, mits we dit instrument op een verantwoorde wijze voor dat doel benutten.

Deze oproep tot verantwoord handelen, brengt ons de tijdloze wijsheid in herinnering zoals die te vinden is in *De Idylle van de Witte Lotus* van Mabel Collins (citaat uit: *Drie Wegen, Eén Pad* pagina 171), nog een klassieker uit de theosofische literatuur:

Er zijn drie waarheden die absoluut zijn, en niet verloren kunnen gaan, maar die toch verzwegen kunnen blijven bij gebrek aan spraakvermogen.

- 1. De ziel van de mens is onsterfelijk en haar toekomst is de toekomst van iets, waarvan de groei en de glans grenzeloos is.*
- 2. Het beginsel dat leven schenkt verblijft in ons, en boven ons, is onsterfelijk en eeuwig weldadig, wordt niet gehoord of gezien of geroken, maar wordt waargenomen door de mens die werkelijk het vermogen tot waarneming verwerft.*
- 3. Wij zijn ieder afzonderlijk onze eigen absolute wetgever, de schenker van glorie of ellende aan onszelf; de beslisser over ons leven, onze beloning, onze straf.*

Verbonden blijven met de ankers in de wereld van vandaag

Wanneer alle voorwaarden op alle bestaansgebieden zijn vervuld, dan is alles mogelijk. Wanneer u dit leest, dan is de meest waarschijnlijke en logische vraag die bij u opkomt: 'Wat zijn dan de juiste voorwaarden?'. Dit is nu juist de hele kwestie. Dit is al de hele tijd de kwestie, en dat zal ook gedurende de geschiedenis van de planeet en de mensheid de kwestie blijven. De juiste voorwaarden kunnen in zo goed als alles gelegen zijn, op elk denkbaar moment, zowel de voorstelbare als de onvoorstelbare mogelijkheden. Het gaat om die precieze combinatie van elementen die perfect aansluit op die specifieke spelers en elementen in een gegeven situatie. Het gaat om de juiste sleutel op dat specifieke slot dat moet worden geopend. Zo is het ook met zaken als zelfrealisatie, vrede op aarde, menswaardige leefomstandigheden voor allen, en de oplossing van vele problemen die de mensheid van vandaag vaak akelig en recht in de ogen staren. Bovendien is het zeer waarschijnlijk dat, waar we ook zoeken naar die sleutel of sleutels, de kans het grootst is dat we deze vinden in ons eigen binnenste. We zouden ze kunnen omschrijven als een heldere geest om al onze uitdagingen tegemoet te treden, en een zuiver hart als de bewaker van onze vaste overtuiging dat we het beter kunnen doen voor al wat leeft op onze planeet.

Ons vermogen om ons hoofd helder te houden en ons hart zuiver, maakt deel uit van onze goddelijke erfenis en het zal altijd deel van die bijzondere erfenis blijven. Dit is wat theosofie ons leert, en theosofie heeft wel dit voordeel: zij accepteert en poneert dit feit, ongeacht de achtergrond van het individu of de levensvorm, ongeacht onze mening, die mentale ornamenten van onze persoonlijkheid.

Geen treffender illustratie van dit vermogen als die we vinden in de hedendaagse komedie *Bruce Almighty* met Morgan Freeman and Jim Carrey in de hoofdrollen. Omdat de dingen niet zo vlotjes verliepen in zijn leven, beklagde Bruce zich serieus over God, en stelde hij luidkeels dat God maar belabberd werk leverde. Op zeker moment inviteert God Bruce bij hem thuis in zijn zeven verdiepingen tellend gebouw, om hem zijn baan – God zijn – over te dragen. De daaropvolgende week amuseert Bruce zich met zijn nieuw verworven krachten en besteedt hij vrijwel al zijn tijd met het voor elkaar krijgen van zijn eigen zaakjes, vooral om zichzelf beter te voelen. Zo baant hij een paadje door het bord soep dat hij voor de lunch had besteld, waarmee hij in het klein het verhaal van Mozes en de Dode Zee naspeelt. Later, in de hemel, verwijst God naar deze scène wanneer hij tegen Bruce zegt: *Je soep in tweeën delen is geen mirakel, Bruce, dat is slechts een magisch trucje. Een alleenstaande moeder die twee banen heeft en nog tijd vindt om haar kind naar de voetbaltraining te brengen, dát is een mirakel. Een tiener die 'nee' zegt tegen drugs en 'ja' tegen een opleiding, dát is een mirakel. Mensen willen dat ik alles voor hen doe, maar wat ze niet beseffen is dat zij zelf de kracht hebben om alles te doen. Je wilt een mirakel zien, Bruce? Wees zelf het mirakel.*

Laten we hiermee elkaar en onszelf uitnodigen om het mirakel te zijn, met een helder verstand en een zuiver hart.